

Itä-Suomen kysymyksiä-lokaalisti ja globaalisti

Neuvonantaja Pentti Mäkinen MDI

**Suomen kaupunginsihteerien yhdistyksen 87. opinto- ja
neuvottelupäivät**

Savonlinna 4.9.2025

Itäisen Suomen kehittäminen (tekoälyn mukaan)

tarkoittaa laajan hallinnollisen ja taloudellisen strategian, **Itäisen Suomen ohjelman**, toimeenpanoa. Ohjelman tavoitteena on vahvistaa alueen taloudellista kasvua, elinvoimaa ja huoltovarmuutta panostamalla investointeihin, osaamiseen, työvoiman saatavuuteen ja liikenneverkkoihin. Se vastaa hallitusohjelmaan, ja sen valmistelussa on tehty yhteistyötä eri ministeriöiden ja alueiden toimijoiden kesken.

Itä-Suomi, itäinen Suomi vai muu maantieteellinen ulottuvuus

Aluekehityksen eri ulottuvuudet

- **Paikallisuus**
- **Seudullisuus**
- **Alueellisuus (maakunnat, suuralueet)**
 - **Kansallinen taso**
 - **EU-taso**
 - **EU:n lähialueet**

Itä-Suomen erityishaasteet

- 1. Venäjän hyökkäys Ukrainaan vaikutti suoraan itäiseen Suomeen**
- 2. Pidemmän aikavälin rakenneongelmat: harva asutus, pitkät välimatkat, väestökehitys, talouden heikko kehitys, riippuvuus metsästä,**
- 3. Negatiiviset mielikuvat ja investointi-ilmapiiri**
- 4. Turvallisuushkiin varautuminen**

Itäinen Suomi on kärsinyt sodasta

- 1. Sodan välittömät taloudelliset vaikutukset**
- 2. Matkustusrajoitukset lopettaneet matkailu Venäjältä**
- 3. Matkailuun kytkeytynyt vähittäiskauppa vähentynyt**
- 4. Tarkkaa ajan tasalla olevaa kuvaa vaikea saada, vaikutukset osin viiveellä**
- 5. Kuljetustarve maan sisällä kasvanut**
- 6. Itäisessä Suomessa matalampi työllisyysaste, korkeampi työttömyys, alempi bkt/asukas ja tulotaso**

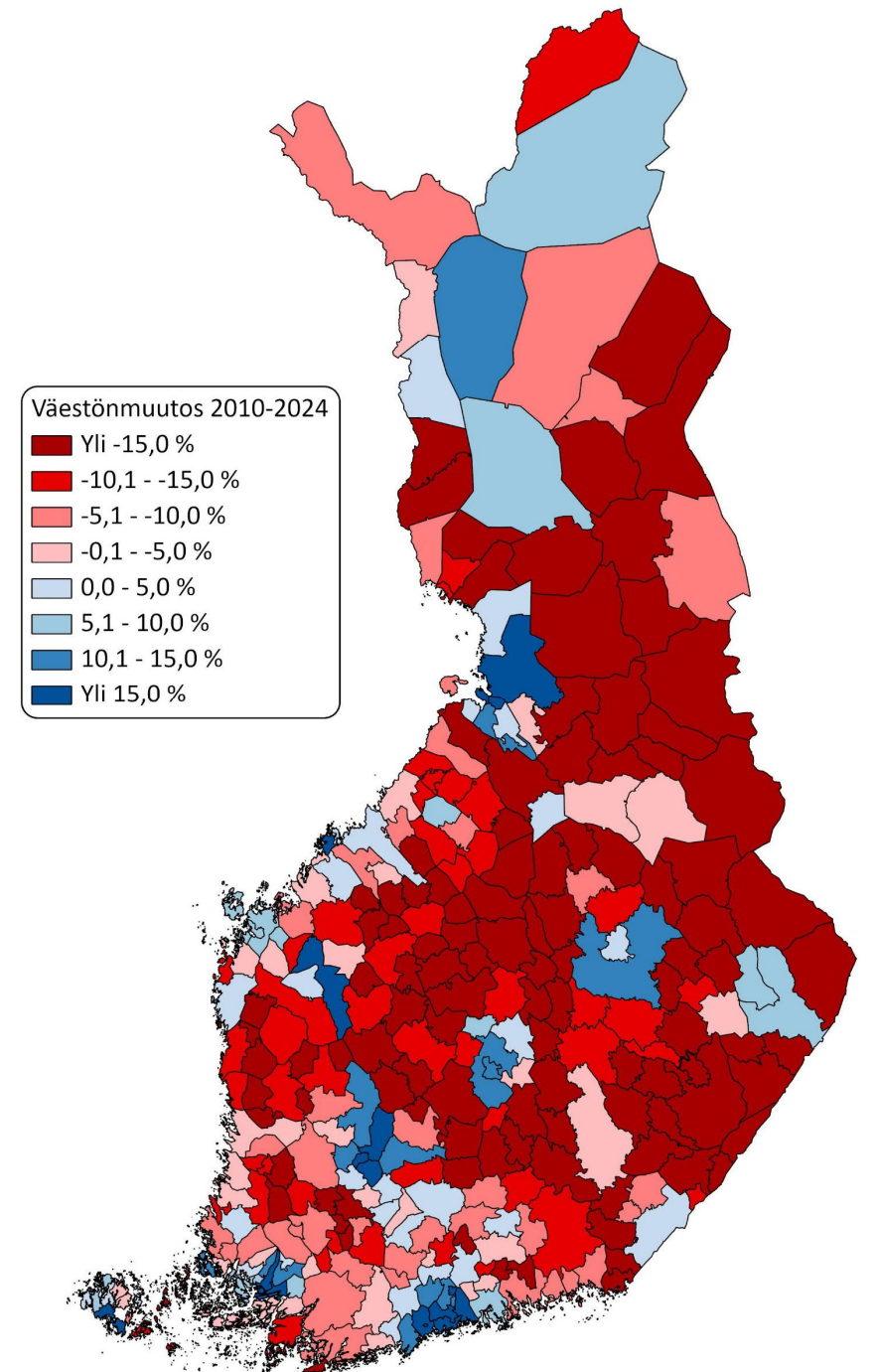
Mutta myös muualla Suomessa menee huonosti

- 1. Ero muuhun maahan ei ole suuri, jos verrataan muihin maakuntiin kuin Uuteenmaahan**
- 2. Esim. palkka- ja palkkiotuloja saaneiden osuus työikäisistä on kehittynyt muuta maata suotuisammin**
- 3. Aluetalouden heikko kehitys osin perua jo ajalta ennen sotaa**
- 4. Negatiivinen väestökehitys (muuttotappio, syntyvyys) vaikuttaa itäisessä Suomessa mutta ongelma myös muualla**
- 5. Väestökehitys tekeekin Suomesta mosaiikkimaisen**

Väestönkehitys 1 (2)

keskipitkällä aikavälillä vuosina 2010-2024

- **Väestö kasvoi seitsemässä maakunnassa vuosina 2010-2024.** Väestö kasvoi Uudellamaalla noin 250 000 asukkaalla. Kasvu merkittävää myös Pirkanmaalla, Varsinais-Suomessa ja Pohjois-Pohjanmaalla.
- Väestö kasvoi 17 seudulla 69 seudusta eli joka neljäs seutu vuosina 2010-2023. Väestö kasvoi määrällisesti eniten Kasvukolmion kärkiseuduilla (Helsingin, Tampereen ja Turun seudut), joiden yhteenlaskettu väestönlisäys oli noin 359 000 henkilöä. Lisäksi merkittävää kasvua oli Oulun, Jyväskylän ja Kuopion seuduilla.
- Väestö kasvoi 73 kunnassa 309 kunnasta eli hieman alle joka neljäs unta. Väestöltään kasvaneet kunnat keskittyivät ryppääksi suurten ja keskisuurten korkeakoulukaupunkien ympärille sekä pistemäisesti yksittäisiin kuntiin ympäri Suomea.

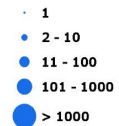

Väestönkehitys 2 (2)

keskipitkällä aikavälillä vuosina 2010-2024

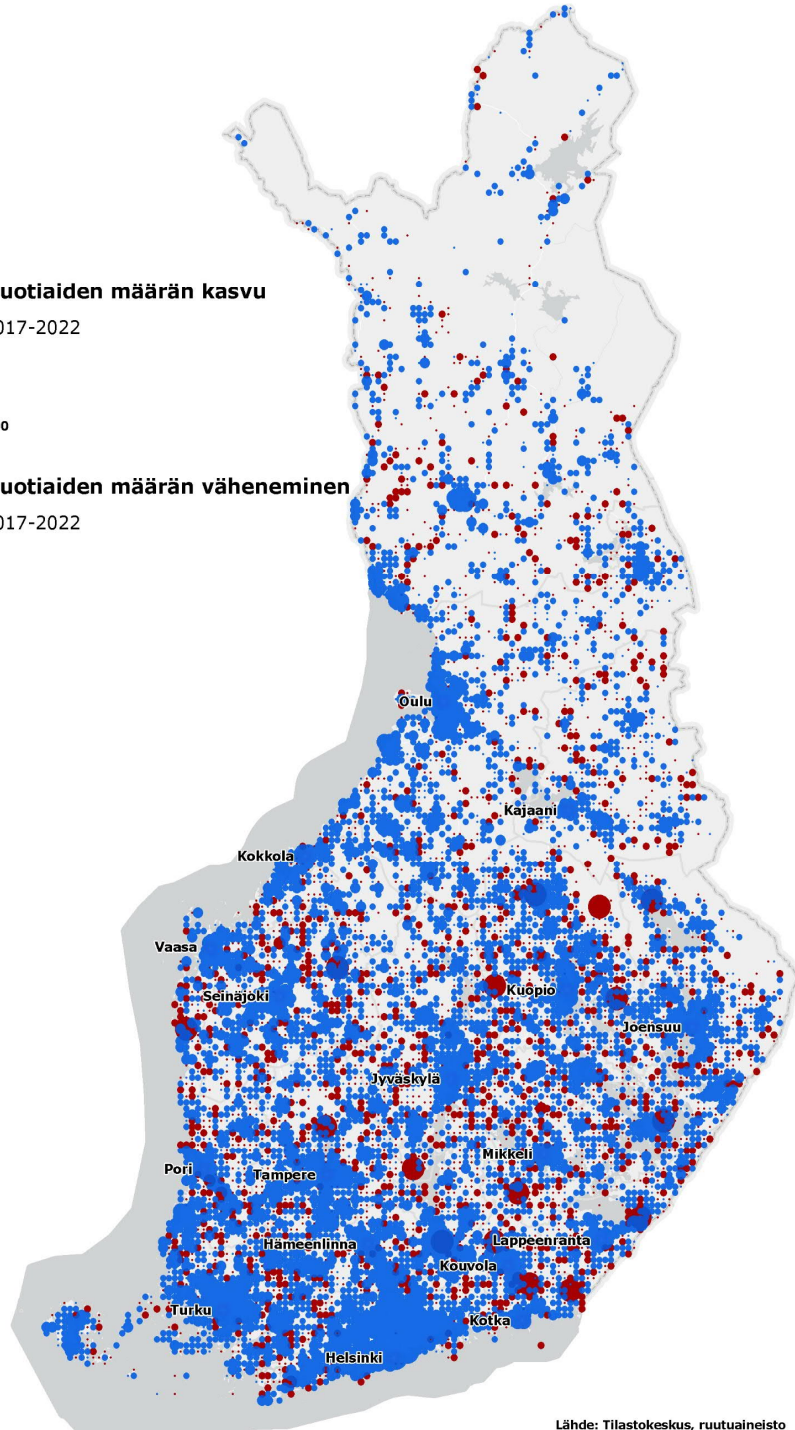
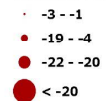
Yli 64 -vuotiaiden määrän kasvu

vuosina 2017-2022

Yli 64 -vuotiaiden määrän väheneminen

vuosina 2017-2022

Lähde: Tilastokeskus, ruutuaineisto

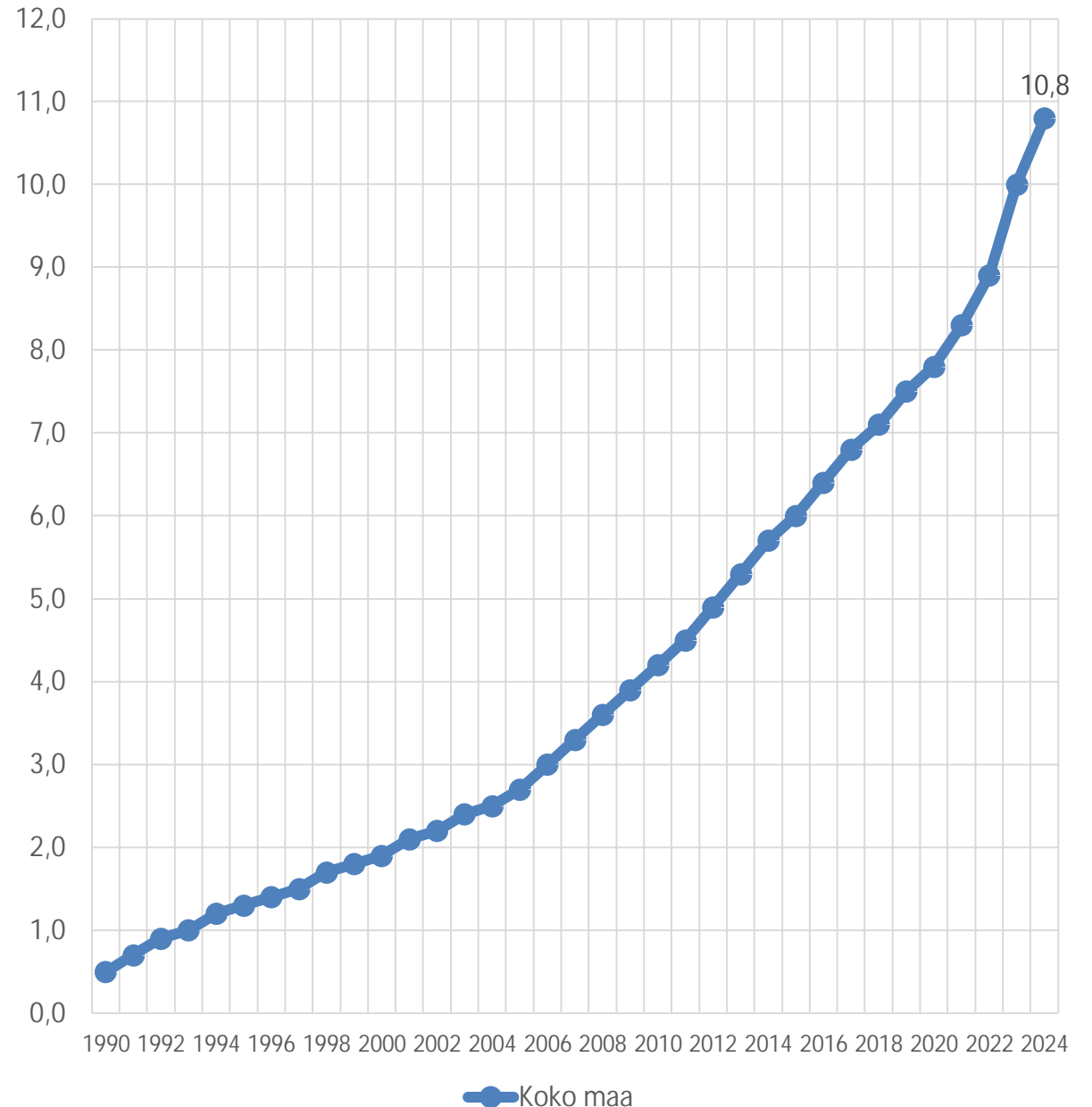
- Kartoissa on kuvattu koko maan väestönmuutosta 5 km x 5 km ruuduissa vuosina 2010-2023: **siniset ruudut** kuvaavat väestönliisäystä ja **punaiset ruudut** väestön supistumista. Väestö kasvoi koko maassa 229 000 henkilöllä, mutta jakautui alueellisesti epätasaisesti. Väestö kasvoi keskimäärin joka neljännessä ruudussa (24,8 %). Kasvavien ruutujen väestönlisäys oli yhteensä 489 000 henkilöä eli Tampereen ja Turun kaupungin asukasluvun verran
- Kartoissa on kuvattu alle 15-vuotiaiden lasten, 15-64-vuotiaiden työikäisten ja 65-vuotta täyttäneiden määrän kehitystä 5 km x 5 km ruuduissa vuosina 2017-2022. **Siniset pisteet** kuvaavat kasvua ja **punaiset pisteet** supistumista. Lasten määrä väheni koko maassa noin -50 000 lapsella, työikäisten -10 000 hlöllä ja 65-vuotta täyttäneiden määrä kasvoi 112 000 hlöllä vuosina 2017-2022. Lasten määrä kasvoi vain joka viidennessä (20,5 %) ruudussa, työikäisten määrä alle joka viidennessä (16,9 %) ruudussa ja iäkkäiden määrä joka toisessa ruudussa (50,3 %).

Lähde: Tilastokeskus, Ruutuaineisto; väestörakenne: Kartat: Timo Widbom 2024

MAAHANMUUTTO PELASTUSRENKAANA!

- **Kaikki Suomen maakunnat, seutukunnat ja lähes kaikki kunnat saivat muuttovoittoa maahanmuutosta** vuosina 2010-2023. Uusimaa keräsi eniten muuttovoittoa ennen Varsinais-Suomea ja Pirkanmaata.
- Maahanmuuttajien jatkomuutot Suomen sisällä erittäin keskittymishakuisia. Jatkomuutot keskittyvät ensisijaisesti pk-seudulle. Lisäksi Varsinais-Suomi saa vähäistä muuttovoittoa. Kaikki muut maakunnat kärsivät muuttotappiota maahanmuuttajien jatkomuutoista Suomen sisällä.
- Koko maassa oli noin 620 000 (11 %) monikielistä helmikuun lopussa 2025. Monikielisten määrä 25-kertaistui yhdessä sukupolvessa vuosina 1990-2025. Alueelliset erot suuria: pääkaupunkiseudulla yhtä paljon vieraskielisiä kuin kaikissa muissa Suomen kunnissa yhteensä. Samanaikaisesti kahdessa kolmesta kunnasta alle 3 % väestöstä monikielisiä.

Monikielisten osuus (%) 1990-2024

Itäiseen Suomeen vaikuttavia

- 1. Globaali talouskehitys ja kauppapolitiikka**
- 2. Turvallisuuspolitiikka ja Suomen suhde Venäjään
(Nato jäsenyys)**
- 3. EU:n monivuotinen rahoituskehys ja EU:n
aluepolitiikan ja turvallisuuden rahoitus**
- 4. Maahanmuuttopolitiikka**
- 5. Energiapolitiikka**
- 6. Liikennepolitiikka (lentoliikenne ja raideliikenne,
maantiet, vesiliikenne)**

Poliittinen tahtotila

- 1. Vuosikymmeniä erilaisia strategioita ja ohjelmia Itä-Suomen kehittämiseksi**
- 2. Marinin hallitus loi itäisen Suomen vision**
- 3. EK:n esitykset keväällä 2024 mm.erityistalousalue**
- 4. Orpon hallitus julkisti Itäisen Suomen ohjelman helmikuussa 2025**
- 5. Harri Broman pääministerin erityisedustajaksi itäiseen Suomeen: määräaika maaliskuulle 2026**
- 6. Vahva valtakunnallinen poliittinen tahtotila tukea itäistä Suomea... mutta käytännön rahoitus kangertelee**
- 7. Löytyykö itäisestä Suomesta sisäistä yhtenäisyyttä**

Paljon hyviä suunnitelmia (1)

Marinin hallituksen itäisen Suomen visio (2023)

- **Yhteinen kehittämisvisio yritysten, valtion ja alueiden yhteistyönä**
 - **Investoinnit, osaaminen, turvallisuus ja saavutettavuus luovat elinvoimaa**
 - **Tavoitteena koko Suomen elinvoimasta huolehtiminen**
 - **Yritysten ja oppilaitosten yhteistyö**
 - **Fyysinen ja digitaalinen saavutettavuus**

Paljon hyviä suunnitelmia (2)

EK:n esitykset 2024

1. Itäiseen Suomen hallituksen erityislähettiläs
2. Erityistalousalue
3. EU:sta vipua elinvoimaan
4. Turvallisuuden vahvistaminen
5. Investointeja energiaan ja vihreään siirtymään'
6. Yhteydet kuntoon digissä, liikenteessä ja matkailussa
7. Mittelstand yrittäjyyttä, pilotteja, kokeilukulttuuria

Paljon hyviä suunnitelmia (3)

Orpon hallituksen itäisen Suomen ohjelma (2025)

- 1. Itäisen Suomen kehittämissuunnitelmasta toimenpideohjelman**
 - 2. Kestävä kasvu, uudistavat investoinnit**
 - 3. Puhdas energia ja digitaalinen puhdas kasvu**
 - 4. Kestävä matkailu**
 - 5. Osaaminen ja osaavan työvoiman kasvu**
 - 6. Turvallisuus, huoltovarmuus ja omavaraisuus**
 - 7. Fyysinen ja digitaalinen saavutettavuus**

Paljon hyviä suunnitelmia (4)

Harri Broman hallituksen erityisedustajaksi Itä-Suomeen/itäisen Suomen ohjelmaan

- 1. Keskeinen tehtävä on esitys erityistalousaleen/alueiden perustamiseksi
”Erityistalousalueen saaminen Itä-Suomeen edistyy tuskallisen hitaasti – suljetun itärajan varjo kasvaa koko ajan” YLE 17.6.2025**
- 2. Muita asioita Bromanin listalla: Investointien edistäminen, kantaverkon kehittäminen, matkailu ja saavutettavuus**

Itäisen Suomen kohtalonkysymyksiä

- 1. Poliitiikan keskiössä itäinen Suomi vai koko Suomi**
- 2. Itäinen Suomi on osa Natoa, mitä ajattelevat USA ja Venäjä**
- 3. Tarvitaanko ja millaisia erityistalousalueita itäiseen Suomeen**
- 4. Jakaako tuulivoima Suomea myös tulevaisuudessa**
- 5. Missä kantaverkkoa kehitetään**
- 6. Riittääkö julkista rahaa itäiseen Suomeen**
- 7. Ovatko puheet ja teot tasapainossa**
- 8. Turvataanko saavutettavuus**
- 9. Uudet (vihreä siirtymä) vai vanhat (metsä). vahvuudet**
- 10. Kestävä matkailu mahdollisuutena**
- 11. Säilyykö itäinen Suomi asuttuna**
- 12. Innovaatiotoiminnan tulevaisuus itäisessä Suomessa**